

П. МАКАРОВ

СЭКП XXIV съезид Директиваларыг уонна партия Кини Комитетин азыныытаары (1973 с.) Иленим уураар об-ростивнай производствэ по-дугуун салгыи үрдэттигэ ула-хан жөрдүбүлэр туруорудубут-тар. Онно баһиатомму дьах-дары олоххо киллэрингэ ытхыт-та сорулхтарын уонсайынан, төрдүс, тутуах сыман эбэһэ-э-

былааны таһынан бары ылыта. Ол эрэри совхоз кэниги үс сылга эти валовой өтөрүгэ 119, үтү туттарыыга 197 төн-на, бүрдүк валовой хомуурлар 658 тонна, хортуюспуйга 380 тонна, оттон государство атым-лааһына 86 тонна, өбөрүт аһын үүннэрингэ уонна тутта-рыыга 6,5 тонна ситэ төлөрбөтөх иһэтэх калды.

Алардас 1973 сылга кытараа-һын таһыныгар атымалар сым-ланан 370 тн. солкубайдаах бородууксуйа ситэ ылылабыта-ра. Бу сүрүн бөричиннэти бил-лэр: сыл аайы ынары уонна ти-нэһэни саптарыыга бөлүөтө ситэ ууруллубат, көрдөбүт ту-руорудубат, өспитиннэс ирдэ-мэт. Быыл бу итэвэс эмнэ ха-тылаһа, от ыйын 1 күнүгэр

на күнүнү тыһаас үтүстүк көнүһүн өлөр. Холбур, ааспыт кыстыкка алтынны—тохсунуу ыйдарга кыстык итэвэстэрин таһыныгар 121 кыра сүөһү ту-һата сүөх өлбүт. Динитинэн, ку-һаан туруутаах өтүлэрин бала-бан ыйыттан эрэллээх иһингэ туттарбыт, эбни абатыыга ту-руорбүт өбүтэ, буоллар, ити сыманара лаппа арыйах буолуох

тардамы 5,7 бырыһыангаар, иһуоһу ыраастаһын 14,2 бы-рыһыангаар эрэ механизация-ланна. Оттон энергиянан хаач-чалыы крэмэй улааттахтар 1972 сылларарытааар 800 ат күүһүгэ аччалаа.

СЭТТИИНИЭН, электроэнергияны производствэ туһаныы, си-ри нүөлсүтүү, минеральный уобурудуулары хөдүһа киллэ-рин, химическэй, минеральный өбүлүктэри ынах сүөһү аһылы-тар туттуу манна адас сүөхтар өбүтөр олус кыра кээмэйдэхтэр. Рационализаторскэй этииэри киллэрин, байэ үлэтигэр саһыы айым болпуруостарынан дьарык-таныы совхозка сүөһүн көрөтө. Наука уонна практика ситиһи-лэрин, бастык опыты производ-ствэда туттуу билиини көрдө-бүлэргэ эһиһэттэбэт туруктаах.

ЭКОНОМИКА—ТЫН БОППУРУОС

ТУҢАНЫЛЛЫБАТАХ РЕЗЕРВЭЛЭР

дистиблэрин чуолаан ситиһи-лээхтик толорууга үлэ өтөрүм-түтүгэ үрдэтэр, бастык опыты, наука уонна техника ситиһилэ-рин производствэда олохтуур, арыйах ороскуотунан үчүгэй хаачыстыбалаах албах бородуук-суйаны өтөрөн таһаарар сору-ктар.

ЫНИГИ БУ ЫСТАТЫЛАБА СУВУРУОСКАЙ ААТЫНАН СОВХОЗ ИТИ СОРУНТАРЫ ХАЙДАХ ТӨЛӨРӨН ИҔЭРИГЭР, КИНИ ФИНАНСОВАЙ-ХАБАА-ЫСТЫБАННАЙ ҮЛЭТИГЭР СӨРӨХ БЭЛИЭТЭЭНИННЭРИ ОҔӨРӨХӨННУТ.

Совхоз тохсус птнзетка ас-пыт үс сылынаады былааннарын үтү валовой ыһыныга 101,5, ити государство туттарыыга 104, күдүк үтүлээри сөтөтүп-калаһыныга 102,6 бырыһыан төлөргөбүтэ. 1970 сыллаахха биэр кини-күнүгэр 7 солк, 52 харчылаах тыа хаһаайыстыба-най валовой бородууксуйата өтө-буллубута (төһөннэлэр сыман-нан). Оттон ааспыт сылга ити 9 солк, 17 харчыга тиэрдиэлэн, үлэ өтөрүмтүтэ 21 бырыһыан үрдэтиллибитэ. Быларыын үс сыллаарытааар 883 тн. сол-кубайынан албах бородууксуйа атылдьамыта.

Ити сыманаралары өсө биэр чакчы чигэтэр. Совхоз өтөһүл-лэр сүрүн бородууксуйалар себ-стоимостарын 1973 сылга ити киниһэри сыллаар 226 тн. солкубайынан өбөтөр 9,4 быры-һыаннаан аччатары ситиһитэ, 103 тыһыанча солкубайдаах

Птнзетка тутуах сылын бас-такты анарымнаады былааннарын совхоз эти өтөрүгэ 179,5, го-сударствэда туттарыыга 177 уонна үтүлээри сөтөтүп-кала-һыныга 109,1 бырыһыан төлө-ргөтө. Ити кэмгэ өтөһүлүбүт бородууксуйаны атымлааһын былаанын туолуута 110,8 бы-рыһыанга тиэрдилиннэ. Ол эрэ-ри үтү валовой ыһыны сыл аһы-даах соруудага 282 центнеринэн, государство туттарыы 508 центнеринэн төлөрүлүбүтэ.

Совхоз 1970 сыллаахха тыа хаһаайыстыбатын валовой бө-родууксуйатын (төһөннэлэр сым-нанан) 1338 тн. солкубайдаа-ды өтөрөн таһаарбыта, оттон 1973 сылга итини баара-сүөбэ 246 тн. солкубайынан ула-тыһарлаа. Бу, биллэн турар, кы-ра. Оттон ити биримэһэ хамнас төлөбүрэ 54,3 бырыһыан үрдэ-битэ көрдөбүгэ адыһын эһиһат-тэбэт.

ОРОЙУОН БУ БӨДӨҔ ХА-БААЫСТЫБАТА СҮРҮН-НЭРИ ПРОИЗВОДСТВО ХАН-НЫК САЛААТЫГАР ХААЛАН ИБЭРИН КЫЛҔАСТЫК ЫРЫ-ТАН КӨРҮӨБҮН.

БИИР БОЧЧУМНААБЫНАН ыһат уонна тигэһа кытарааһына малсабайа буолар. Республика бастык совхозтарыгар ыһары деловой тахсыыга 95 бырыһыан-га тийэр, оттон манна 79 бы-рыһыанга эрэ тэһиһэр. Итин-тэн хаһаайыстыба албах нөчөөк-кө тэбиллэр, эти уонна үтү тымы кээмэйэ лаппа аччыыр.

буоһатыллыахтаах сүөһү 39,3 ата. Оттон мөлтөх туруктаах сыл тахсыыт 58 бөһөн бөстүүктэр кичэйэн көрбөтөхтөрүттэн өлбүтэ.

ИККИНИЭН, совхозка үтү тыһыны таһыма лаппа мөһиһах. Оскутун ааспыт сылга совхоз сүөсүһүттэре эриликтер биридин фуражнай ынахтан ыһыт үтүтэ-рин саһаны ылыттарга өбүтэ буоллар, 8119 центнеринэн эл-бөх үтүтэ ыһыт буолуох итиһэр. Оттон совхоз сыл саһатыгар эриликтердээр 816 ыһары, ти-нэһэни ордуи митэи калыта. Ол үрдүмөн кинилэрдээр валово-йууан сыччаа 204 центнери ор-дук ыта, 29 центнеринэн элбери туттарда.

Отделеннелэр салалталара эбни аһыныгы бөлөмнөһини сир аһын ынах төрөтүттэн төлөрү тэрийбэттэр, оттон сайылыкка тахсыыга өлөх да төхтөрөн кэби-һаллэр. Өлгөн үтү иһи өхсүһуу-га тэһиһин үлэ мөлтөхтүк ытыллар, туруорумут соруу толорууга көрдөбүт уонна хон-туруол ситэсэ сүөх өлөхтөнөр, сүөсүһүттэр ортолоругар соци-алистическэй куоталаһымы кин-ник тэһиһилибэт.

ҮСҮҮНЭН, общественнай сүөһү көнүһүн өлүүтэ салҕана туруута эмнэ үтүс хөрөмүһүлөх. Ол күрдүс, 1973 сылга 152 ула-хан ынах сүөһү, 176 ыһары уонна 75 сылга өлбүттэн 796 центнер от туттарыаллар сыман-нан 138,8 тн. солкубайлаах бородууксуйа) сүтэриллибитэ. Кыһынын бөһөн, сайынын уон-

ата. Оттон мөлтөх туруктаах сыл тахсыыт 58 бөһөн бөстүүктэр кичэйэн көрбөтөхтөрүттэн өлбүтэ.

БЭСНИЭН, сиртан туруктаах үчүһүн ыһыны дьөһүннээх хамсааһын өтөһүдүлэ илик. Он-нук да буолан ааспыт сылга бы-лаантан бүрдүк валовой хомуура 515 тоннаан, хортуюспуй 202 тоннаан уонна оту сөтөтүп-калаһыны 10539 тоннаан итэвэс буолбуттара. Быларыын 186 гектардаах бааһына бүрдүгэ хо-мудлубатаа, күөх ыһыттан 392 гектар сүөһүгэ сэлтиллиби-тэ.

АЛТЫННАН, производствэ сүрүн салааларыгар үлэ өтөрөн таһаарыныгы үрдэтигэ техни-каны туһаныы коэффициентэ, ме-ханизацияны киллэрин таһыма намыһахтар. Совхоз кыһынга фермаларыгар ууну биэри сү-һү 28,4 бырыһыангаар, аһылыгы

Совхоз 1330 тн. солк. суума-лаах бары производствэнай сил-лаастарыгар инвентаризация ытыллыбатаа ыраппыт. Ол да иһин буолуо, ыһархай инвентар-га, дьатырылаага учуот уонна өтчүотунаас бөрт көтүмөх турук-таах. Арыас тэрилатэртэн итин-ка дьоннортон совхоз ылар ыһа 100 тн. солк. дьэри улааныт, оттон итини ирдэһин, хардарыта аһыны биримэһитэр өтөһүлүн неһэт.

Төрөбүт тигэһаһэри ынахха ситэ таһаарыт өмсөдөөх практи-ка туоратылла илик. От ыйын саһатыгар 44 төбөнү эрэ ынахха таһааран өтчүоттаабыттар. Оттон ити кэмгэ Калинин аатынан уонна Карл Маркс аатынан кур-дук урукку кыра колхозтарга ынах аһына 61—65 төбөнөн эһилибит.

Барыта 5084 центнер үтү сүөһүниин туттарыыттан 30,5 тн. солкубайдаах, кинибит үтү кирдээриттан уонна кислотна үрдүгүттэн 14,3 тн. солкубай-даах, ыһарыгэ нуорманы таһы-нан үтү иһардхиттан 6,4 тн. солк. дохуот ситэ ылыллыбатах.

Балары таһынан сымэ маты-рылаага, о.д.а. хаалымалара мө-лөһүн аһыахха наада. Нуорманы таһынан 31 тонна хортуюспуй сымэсэ сытыйыыта уонна бө-рүтү буолуута тахсыыт.

Тигэһэр, общественнай баа-га-дуолга харыстаныа, үкэ-лэска кичэйи буолууга уонна хаһаайыстыбаннай сүөх бы-һыны утары өхсүһууга үлэһи-тэр кнэг арыһалара тардыла-лыта бийиги аһыыты итэвэстэр-бит, көтүтүлүрбит саһанан тахса турууларыгар тиэрдэллэрэ саарбадалаһмат.

Соторутаадыты совхоз 1973 сыллаады уонна 1974 сыл бас-такты анарымнаады финансовай-хаһаайыстыбаннай үлэтин туһу-нан директор таб. В. Х. Жебенин отчуотун итээн уонна дьүүллэ-һэн баран, райсовет исполкома үөһэ ыйылыыты итэвэстэри туоратыыга туһааннаах быһа-арыны ыһына. Ону олоххо кил-лэрин, производствэ резервлэ-рин төлөрү туһаныы—совхоз бөдөҥ коллективин бүтүтүүн, бастакы уозарат кини салтаач-чыларын уонна специалистарын дьөһүннээх соруктара.

И. БЕЛОЛЮБСКАЯ, тыа хаһаайыстыбатын управлениетын старшой эһономиһа.

Куоталаһар оройуонмутугар—Алексеевскайга— „Коммунист“ хаһыат кэпсир

СЫРАЛААХ ҮЛЭ ТҮМҮКТЭРЭ

Птнзетка төрдүс, тутуах сылын сэтте ыйын түмүтүнэн оройуонга сыллаары былаан бөдөн ынах сүөһү иһитинигэр 121, ол иһигэр ынахха 103 бырыһыан төлөрүлүн иһэр. Сыд-гы иһитинин былаана 124,3 бырыһыанга тиэрдиэлэн ас-пыт сыл туһааннаах кэмнээһэр сылгы уонсай аһына 642 төбөнөн элбээтэ.

Үтү валовой ыһыны былаана 66,5 бырыһыан төлөрүлүннэ, быдырымынытааар 99,5 тоннаан үтүс үтү ыһына. Сэтте ый түмүтүнэн оройуонга бастаан иһэр манньыксыт А. И. Осипова (Н. Алексеев аатынан совхоз) биэр фуражнай ынахтан 1831 кг үтү ылаа. Бу кэмгэ биэр ынахтан барыта 5 манньыксыт 1500-гөн тахса килограмм үтү ыта.

Н. Алексеев аатынан совхоз Туора Бүөллээри отделение-тын Улахан Сайылык ферматын коллективин сайынныгы түүрт ыйга биэр ынахтан 1150 кг үтү ыһа, «Таатта» совхоз Д. Петров аатынан отделениетын бөстүүктара сайын устата хас биридин ыччат сүөһүнү 120 кг төлөһүтэргэ ыһырылалара сир аһын киниһик өбөнөр.

Дьахталлар көмөлөрө

* УОЛБА. Салыһыны дьахталлара-икки күн устата субуотун-нуука тахсан бурдук сарайын ыраастаатылар, дөһсүлэти-лэр, нуулары бөрөдөктөтилэр уонна сарай таһыгар 300 кв. метр киннээх ыһыны хастаан бурдук куурдар сир-и өтөрдүлэр.

Субуотунууку дьахтар-комитети тарыйда.

Ходуһаларынан, фермаларынан

ХАРБАЛААХ. Өлөхтөөх киноустановка, үлэһиттэре хонуу-таары отууларынан, фермаларынан сылдаан киннэни көрдө-рүүкү тэрийбиттэре ыраатта.

Ардахтаах сайын буолан киннэни мнэстатигэр тиэрдэи кини кыаллыбат. Ол да буоллар, киномеханиктар биэр да кар-тинаны эһиһэрпээкэ иликүттэн аһыны туһара сылдаан көр-дөрөллөр.

Е. ВАРЛАМОВ.

БУРДУК ХОМУУРУН—БАЛАБАН ЫЙЫН-1 КҮНҮГЭР

Биниги, Н. Алексеев аатынан совхоз Туора Бүөллээри от-делениетын үрдүк үүнүтүн эһоногун чилиһиһэрэ, бийыны саһа быһаны хомуйаары туран байабытигэр манньык өбөһө-талиститени ыһынабыт уонна оройуонмут бары комбайнерла-рын таһаарылаах, көрүтүһүтээх үлэһэ ыһырабыт:

— эһоноһа хомуйан отделениебыт бары ыһытыттан—500 гектартан хас гектары аһыттан 12-лин центнер үүнүүнү ыһарга;

— бурдук быһыытын балабан ыйын 1 күнүгэр дьэри бө-төрөргэ;

— сүтүк тахсыбатын ситиһэргэ уонна ужатыкка дьара ороскуоттаһыны таһаарбаха.

Н. НИКИТИН, эһоновод.

